



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 236/2020-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. júna 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť spoločnosti Tank Logistik, s. r. o., Dolná Tižina 72, IČO 46 057 170, právne zastúpenej advokátkou JUDr. Sabínou Hodoňovou, PhD., Mariánske námestie 31, Žilina, vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Žiline č. k. 8 CoPr 7/2019-193 z 29. novembra 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť spoločnosti Tank Logistik, s. r. o., odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. marca 2020 doručená ústavná sťažnosť spoločnosti Tank Logistik, s. r. o., Dolná Tižina 72,

IČO 46 057 170 (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „sťažovateľ“ alebo „žalovaný“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 8 CoPr 7/2019-193 z 29. novembra 2019 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“), sa žalobou pôvodne doručenou Okresnému súdu Banská Bystrica 9. decembra 2018 domáhal v upomínacom konaní proti sťažovateľke zaplatenia sumy 629,19 € s príslušenstvom konkretizovanej ako zostatok neuhradenej mzdy v sume 44,19 € a cestovných náhrad v sume 585 €. Okresný súd Banská Bystrica v označenom konaní vydal 20. decembra 2018 platobný rozkaz, ktorým vyhovel nároku žalobcu v celom rozsahu. Keďže proti označenému platobnému rozkazu podala sťažovateľka odpor Okresný súd Banská Bystrica postúpil vec žalobcu vecne a miestne príslušnému Okresnému súdu Ružomberok (ďalej len „okresný súd“).

3. Okresný súd uznesením č. k. 3 Cpr 2/2019-161 z 30. júla 2019 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) konanie v označenej veci na základe žalobcom vykonaného späťvzatia žaloby zastavil a súvisiacim výrokom o trovách konania podľa § 257 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) rozhodol tak, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania. Proti uzneseniu okresného súdu v rozsahu výroku o náhrade trov konania podali odvolanie obe strany sporu.

4. Krajský súd o odvolaní žalobcu a sťažovateľky rozhodol napadnutým uznesením tak, že výrok uznesenia okresného súdu, ktorým okresný súd rozhodol, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania, zmenil tak, že priznal žalobcovi proti sťažovateľke nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % a zároveň žalobcovi priznal proti sťažovateľke aj náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

5. Sťažovateľka s rozhodnutím krajského súdu nesúhlasí a v rámci ústavnej sťažnosti namieta nesprávne závery krajského súdu v napadnutom uznesení a je toho názoru, že krajský súd svojvoľne aplikoval § 256 ods. 1 CSP, „*keď priznal náhradu trov konania žalobcovi s odôvodnením, že sťažovateľ zavinil zastavenie konania, pričom taká argumentácia nevyplýva zo zisteného skutkového stavu veci a nemá oporu v spisovom materiáli.*“.

6. V tejto súvislosti sťažovateľka s poukazom na znenie § 36 ods. 7 zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov tvrdí, že žaloba „*bola podaná predčasne, pretože žalobca nepredložil sťažovateľovi doklady potrebné na riadne vyúčtovanie pracovnej cesty, ktoré bol žalobca povinný sťažovateľovi predložiť v zmysle zákona o cestovných náhradách*“, pričom k späťvzatiu žaloby zo strany žalobcu došlo výlučne z dôvodu, že sťažovateľka po podaní žaloby uhradila dlžnú sumu „*až potom, ako si žalobca v priebehu súdneho konania splnil povinnosť podľa § 36 ods. 7 zákona o cestovných náhradách.*“.

7. Napriek tomu krajský súd uvedenú procesnú situáciu posúdil tak, že sťažovateľka zavinila zastavenie konania, pretože podľa jeho názoru „*... dôvodnosť podaného návrhu žalobcu je aj v tomto prípade nutné posudzovať z hľadiska procesného, t. j. z hľadiska vzťahu výsledku správania sa sťažovateľa k požiadavke žalobcu a... teda žaloba [je] podaná dôvodne, ak sťažovateľ uspokojil žalobcu, aj keď k tomu nemal povinnosť.*“.

8. Sťažovateľka ďalej tvrdí, že žalobca jej predložil „*doklady potrebné na vyúčtovanie náhrad cestou právnych zástupcov emailom až dňa 10. júna 2019, t. j. deň pred termínom pojednávania, kedy žalovaný objektívne nemohol údaje zo žalobcom predložených dokladov skontrolovať.*“. Z uvedeného podľa sťažovateľky jasne vyplýva, že doklady od žalobcu sa do sféry jej dispozície „*dostali až dňa 10. júna 2019 (resp. 11. júna 2019 pred pojednávaním) a až dňa 11. júna 2019 mu začala plynúť lehota podľa § 36 ods. 8 zákona o cestovných náhradách.*“, a keďže jej povinnosť plniť žalobcovi nenastala pred začatím konania, ale až v jeho priebehu, tak svojím konaním nezavinila podanie žaloby žalobcom.

9. Na základe už uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Právo sťažovateľa podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutím Krajského súdu sp. zn. 8CoPr/7/2019-193 z 29. novembra 2019 porušené bolo.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje druhý výrok a tretí výrok uznesenia Krajského súdu sp. zn. 8CoPr/7/2019-193 z 29. novembra 2019 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Žiline je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania vo výške 375,24 EUR do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu.“

II.

Právomoc ústavného súdu, relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

10. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

13. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

d) ktorý je neprípustný,

e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,

f) ktorý je podaný oneskorene,

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, III. ÚS 263/03, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06, III. ÚS 198/07, III. ÚS 79/2012).

15. Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre, poukazujúc na svoje ústavné postavenie (čl. 124 ústavy), opakovane zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inšinciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti

účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02). O svojvôli, resp. arbitrárnosti pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

16. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

17. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

18. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 27/07).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

19. Podstatou ústavnej sťažnosti je polemika sťažovateľky s právnym názorom krajského súdu, podľa ktorého z procesného hľadiska zavinila zastavenie súdneho konania vedeného pred okresným súdom, s čím sťažovateľka nesúhlasí aj s poukazom na osobitosti konkrétneho prípadu.

20. Ústavný súd tu v záujme preskúmateľnosti vlastnej rozhodovacej činnosti považoval za potrebné poukázať na podstatnú časť odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu, v rámci ktorého okrem iného uviedol:

„Dôvodnosť podaného návrhu žalobcu je aj v tomto prípade nutné posudzovať z hľadiska procesného, t. j. z hľadiska vzťahu výsledku správania sa žalovaného k požiadavke žalobcu; žaloba je teda podaná z tohto hľadiska dôvodne aj vtedy, ak žalovaný uspokojil žalobcu, aj keď k tomu nemal povinnosť. Zavinenie nemožno posudzovať z hľadiska hmotného práva, pretože v tom prípade by išlo o posúdenie dôvodnosti nároku vo veci samej, takže by aj po zastavení konania súd ďalej skúmal dôvodnosť nároku vo veci samej.

... V súdnej veci si žalobca uplatňoval zaplatenie sumy 629,19 eur. Po začatí konania mu túto sumu žalovaný uhradil. Teda vychádzajúc z vyššie uvedených právnych záverov, z procesného hľadiska žalobca podal žalobu dôvodne, pretože po podaní žaloby žalovaný jeho nárok uspokojil. Žalobcovi preto v zmysle § 256 ods. 1 CSP vznikol voči žalovanému nárok na náhradu trov konania. Z tohto hľadiska nemožno považovať odvolanie žalovaného za dôvodné. Žalovanému právo na náhradu trov konania, vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti, nevzniklo. Okresný súd teda postupoval správne, pokiaľ žalovanému nárok na náhradu trov konania nepriznal, pretože tomu ani nárok na náhradu trov konania nevznikol.

... Pokiaľ však z dôvodov hodných osobitného zreteľa nepriznal nárok na náhradu trov konania žalobcovi, jeho rozhodnutie nepovažoval odvolací súd za vecne správne. Okolnosti, ku ktorým okresný súd prihliadal nepovažoval za dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle ustanovenia § 257 CSP. Je zrejmé, že dôvody hodné osobitného zreteľa ani výnimočné okolnosti zákon bližšie nešpecifikuje a výklad týchto podmienok sa ponecháva súdnej praxi. Podľa názoru odvolacieho súdu okolnosti v prejednávanej veci neboli výnimočnými okolnosťami, pre ktoré by žalobcovi nemal byť nárok na náhradu trov konania priznaný. V prejednávanej veci išlo o klasické sporové konanie, kde si žalobca uplatňoval nárok, ktorý mu žalovaný počas konania uspokojil. Posudzovanie či k uspokojeniu malo dôjsť už pred podaním žaloby, prípadne či žaloba bola podaná predčasne, nemohlo byť predmetom posudzovania pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania. Okresný súd hodnotil uplatnený nárok z hmotno-právneho hľadiska, čo nie je v tomto prípade prípustné.

Naviac v súvislosti so správaním sporových strán krajský súd poukazuje na skutočnosť, že žalovaný na jednej strane v konaní tvrdil, že nemôže poskytnúť žalobcovi plnenie, pretože tento mu nepredložil všetky potrebné doklady na vyúčtovanie ním vykonaných pracovných ciest. Na druhej strane však na pojednávaní konanom dňa 11. 06. 2019 právny zástupca žalovaného žiadal odročiť pojednávanie z dôvodu, že pokiaľ boli dané nejaké podklady k vyúčtovaniu pracovnej cesty na cestovných príkazoch, potrebuje čas, aby tieto preskúmal, preveril a zaujal k nim stanovisko. Teda z uvedeného vyjadrenia sa javí, že žalovaný disponoval údajmi týkajúcimi sa vykonávania pracovných ciest žalobcom, ktoré chcel porovnať s údajmi predloženými žalobcom, aby mohol vyhodnotiť ich dôvodnosť. Za takejto situácie odvolací súd okolnosti, na ktoré poukazoval okresný súd a správanie sa strán sporu v priebehu konania nevidel ako dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré by žalobcovi nemal byť priznaný nárok na náhradu trov konania.“

21. Ústavný súd s ohľadom na sťažnostnú argumentáciu sťažovateľky vo väzbe na dôvody uvedené v uznesení krajského súdu považuje za potrebné uviesť, že sťažovateľka svoju argumentáciu vedie v rovine bežnej polemiky s dôvodmi uvedenými v uznesení krajského súdu a domáha sa iba prehodnotenia uváženia krajského súdu, či pri posudzovaní otázky dôvodnosti podania žaloby a následne zavinenia za zastavenie sporového súdneho konania je pri rozhodovaní o náhrade trov konania rozhodujúci len procesnoprávny aspekt (posúdenie výsledku správania žalovanej strany konania k požiadavke žalobcu koncentrovane vyjadrenej v petite jeho žaloby) alebo či túto otázku je potrebné vyhodnocovať z hľadiska vecnej dôvodnosti podanej žaloby k výsledku správania žalovanej strany, a teda posudzovať, či v rovine hmotného práva žalobca proti žalovanému uplatnil svoju pohľadávku splatnú už v čase podania žaloby. Ústavný súd v danej súvislosti aj s odkazom na svoju už citovanú rozhodovaciu činnosť uvádza, že právomoc ústavného súdu nenahrádza postupy a rozhodnutia všeobecných súdov a nepoužíva sa na skúmanie namietanej vecnej nesprávnosti, pretože ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo vzťahu k všeobecným súdom, a preto nie je jeho úlohou prehodnocovať správnosť právnych názorov všeobecného súdu, ku ktorým všeobecný súd dospel pri výklade podústavného práva, a to ani v prípade, ak by s takým rozhodnutím nesúhlasil (s výnimkou excesu prekračujúceho hranicu ústavnej udržateľnosti). Nazerajúc na úvahy a právne závery

krajského súdu touto optikou, nemožno ich hodnotiť ako excesívne, ale naopak, dôsledne rozvíjajúce argumentačnú líniu vzťahu medzi hmotnoprávnym dôvodom zániku žalovaného nároku (plnením žalovaného) a procesným zavinením zastavenia konania (a to na pozadí aj ďalších okolností ako výsledku procesnej aktivity strán v priebehu konania). Skúmanie dôvodnosti žaloby už v čase jej podania považuje krajský súd za neprípustné pokračovanie v konaní po jeho zastavení na základe späťvzatia žaloby.

22. Ústavný súd považuje za relevantné aj to, že sťažovateľka namieta výlučne otázku trov konania – t. j. otázku akcesorickú, ktorá priamo nesúvisela s konaním vo veci samej, aj keď je s ním obligatórne spojená.

23. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru týkajúcu sa rozhodnutí všeobecných súdov o trovách konania, podľa ktorej vo všeobecnosti platí, že pochybenia pri rozhodovaní o trovách konania spravidla nedosahujú samy osebe takú intenzitu, na základe ktorej možno vysloviť porušenie základných práv a slobôd, akokoľvek sa môže účastníka konania citelne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania sa uchýli iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 311/2012, IV. ÚS 210/2013, IV. ÚS 192/2014). Pre intervenciu ústavného súdu je takto v takýchto prípadoch nevyhnutná zvýšená intenzita namietaného porušenia označených práv kolidujúca s podstatou a zmyslom základných práv a slobôd.

24. Navyše ústavný súd už pri svojej rozhodovacej činnosti vyslovil, že ak ústavná sťažnosť smeruje proti rozhodnutiu, v ktorom ide zjavne o bagateľnú sumu (v tomto prípade ide o otázku trov konania vo veci, v ktorej tarifnou hodnotou je finančná suma 629,19 €), poskytnutie ústavnoprávnej ochrany sťažovateľovi prichádza do úvahy len v celkom výnimočných prípadoch, v ktorých došlo k porušeniu základných práv alebo slobôd v mimoriadne závažnom rozsahu [intenzite (IV. ÚS 414/2010, IV. ÚS 79/2011,

IV. ÚS 251/2011)]. Posudzovaná vec takúto intenzitu zjavne nedosahuje, čo taktiež zakladá dôvod na jej odmietnutie z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti (m. m. II. ÚS 297/2013, IV. ÚS 94/2014).

IV.

Záver

25. Vychádzajúc predovšetkým zo skutočností uvedených v časti III tohto uznesenia, ústavný súd konštatuje, že nezistil také skutočnosti, ktoré by viedli k záveru o možnej príčinnej súvislosti medzi sťažovateľkou namietaným porušením práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a uznesením krajského súdu. Z uvedeného dôvodu ústavný súd už pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

26. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júna 2020

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu